

Література

1. Пашкова В. Бібліотечна справа у Швеції: перше десятиріччя XXI століття. *Бібліотечний форум України*. 2011. № 3. С. 27–30.
2. Петрина Н. Сучасне і майбутнє бібліотек Королівства Данії. *Бібліотечний форум України*. 2008. № 1. С. 44–47.
3. Семесько В. Бібліотека Конгресу США: зарубіжний досвід. *Вісник Книжкової палати*. 2015. № 1. С. 17–19.
4. Філіпова Л., Олійник О. Еволюційний шлях розвитку і інформатизації бібліотек США. *Бібліотечний форум України*. 2012. № 3. С. 35–40.

Людмила Глебова
ORCID: 0000-0001-8865-7442

БІБЛІОТЕЧНИЙ ФОНД, БІБЛІОТЕЧНИЙ РЕСУРС, ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС: СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ

LIBRARY FUND, LIBRARY RESOURCE, INFORMATION RESOURCE: CORRELATION OF CONCEPTS

Нині спостерігаємо потужні трансформації як у діяльності інформаційних установ зокрема, так і у напрямку формування терміносистеми інформаційної галузі. Такі перетворення, природно, не оминули і терміносистему бібліотечно-інформаційної галузі. До терміноелементів, що потребують уточнення їх змістового наповнення, відносимо поняття *бібліотечний фонд*, *інформаційний ресурс*, *бібліотечний ресурс*. Певну інформацію з означеної теми знаходимо у Законах України («Про бібліотеки та бібліотечну справу» [1], «Про національну програму інформатизації» [2] тощо) та у роботах Ю. Столярова, М.Ларькова, Г. Щербиніної та інших. Незважаючи на зацікавленість наукової спільноти, спостерігаємо певні відмінності у визначенні обсягу названих термінів.

У Законі України «Про бібліотеки та бібліотечну справу» представлено визначення понять *бібліотечний фонд* та *бібліотечний ресурс*. «Бібліотечний фонд – упорядковане зібрання документів, що зберігається в бібліотеці» [1]. За цим Законом зміст терміноелемента «бібліотечні ресурси» складають такі компоненти: «бібліотечні фонди документів на різних носіях інформації, бази даних, мережні інформаційні ресурси, довідково-пошуковий апарат, матеріально-технічні засоби опрацювання, зберігання та передачі інформації» [1]. Проте на практиці наразі все частіше у значенні, синонімічному до поняття *бібліотечні ресурси*, використовується терміноелемент *інформаційний (інформаційні) ресурс (ресурси)*. Визначення названого поняття (*інформаційні ресурси*) у Законі України «Про бібліотеки та бібліотечну справу» не знаходимо.

Натомість дослідниця Г.Щербиніна, розглядаючи таку підсистему системи «Бібліотека», як «Інформаційні ресурси», до складу останніх включає «документний фонд на твердих носіях інформації, придбані та передплачені мережеві ресурси, ресурси власної генерації на різних носіях інформації й залучені корпоративні ресурси» [6, с. 85]. Згідно з усім вищезазначеним, поняття *інформаційний ресурс* включає до свого обсягу поняття *бібліотечний фонд*.

Фактично, обсяги значення понять *інформаційні ресурси бібліотеки* (за Г.Щербиніною) та поняття *бібліотечні ресурси* (за Законом України «Про бібліотеки та бібліотечну справу») взаємно пересікаються, хоча зазначимо, що у складі другого з них Законом не названа, наприклад, обліково-звітна документація тощо. Поняття *бібліотечні ресурси* ще додатково має такий компонент, як «матеріально-технічні засоби опрацювання, зберігання та передачі інформації», проте не включає інших гіпотетично можливих складових. Наприклад, дослідниця Г.Щербиніна, слідом за Ю.Столяровим, окрім інформаційних ресурсів та матеріально-технічної бази, до складу системи бібліотеки включає також персонал та користувачів інформації. Прикметно, що названі складові інші дослідники почасти трактують як такі, що їх включає у широкому значення поняття інформаційні ресурси. Наприклад, М. Ларьков переконаний, що «в широкому значенні в поняття «інформаційні ресурси» включають (окрім документів) також: персонал; організаційні структури; матеріальні об'єкти, створені у результаті діяльності людей; науковий інструментарій [4, С. 326 – 327].

«У межах такого широкого тлумачення інформаційних ресурсів власне документні ресурси розглядаються лише як одна із їх складових частин. Більш вузьке розуміння інформаційних ресурсів дозволяє фактично ставити знак рівності між документними та інформаційними ресурсами», – зазначає М. Ларьков [4, С. 327].

Проте дослідник Ю.Столяров вважає, що точнішим варто вважати термін документний ресурс [5, с. 18]. «Документний ресурс – це єдність потоку і масиву документів, що відображають процеси і результати всіх сфер цілеспрямованої діяльності людини. Він є інформаційний за своєю суттю, але документним за фізичним втіленням» [5, с. 32]. Хоча поряд із цим науковець визнає також правомірність вживання із певними застереженнями поняття інформаційні ресурси [5, с. 20].

Принагідно зазначимо, що у Законі України «Про національну програму інформатизації» зафіксовано значення поняття «інформаційний ресурс» фактично тотожне значенню поняття «документний ресурс» (за Ю. Столяровим). «Інформаційний ресурс – сукупність документів у інформаційних системах (бібліотеках, архівах, банках даних тощо)» [2].

У ряді досліджень спостерігаємо також, так би мовити, певне обмеження обсягу поняття інформаційний ресурс бібліотеки. Оскільки діяльність даних інформаційних установ насамперед націлена на використання читачами можливостей ресурсно-інформаційного потенціалу бібліотек, то, вивчаючи

склад інформаційного ресурсу, дослідники розглядають лише ту його частину, яка представляє інтерес безпосередньо для споживача інформації [3].

Таким чином, розвиток новітніх інформаційних технологій та потреби сучасного інформаційного суспільства (суспільства знань) зумовили трансформацію ключових понять бібліотечної сфери, як-от: бібліотечний фонд, бібліотечний ресурс, інформаційний ресурс, документний ресурс та ін. Тому, із наведеними вище застереженнями, правомірним вважаємо використання таких терміноелементів як синонімічних.

У Законі України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» представлено визначення поняття бібліотечні ресурси. Очевидно, що дане поняття претендує на те, щоб уважатися еквівалентом понять документний ресурс та інформаційний ресурс. Проте зазначимо, що у його складі законом не названа обліково-звітна документація тощо. Хоча названо довідково-пошуковий апарат, матеріально-технічні засоби опрацювання, зберігання та передачі інформації, останнє ж репрезентує елементи, наявні у межах широкого тлумачення поняття інформаційного ресурсу.

Література

1. Закон України. Про бібліотеки і бібліотечну справу. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 12.05.2020).
2. Закон України. Про національну програму інформатизації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр> (дата звернення 12.05.2020).
3. Барабаш В.А., Глебова Л.В. Інформаційний ресурс бібліотеки університету як фактор формування ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців // Соціум. Документ. Комунікація: збірник наукових статей. Вип. 4. Серія «Історичні науки». Переяслав-Хмельницький, 2017. С.159 – 175.
4. Ларьков Н.С. Документоведение: учебное пособие. М: АСТ Восток-Запад, 2006. 427 с.
5. Столяров Ю. Н. Документный ресурс. М.: Либерия, 2001. 150 с.
6. Щербинина Г.С. Информационные ресурсы в системе «Библиотека» // Библиотеки вузов Урала. 2008. № 9. URL: <http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/20039/1/bvu09-2008-16.pdf> (дата звернення 12.05.2020).

Олена Ісайкіна
ORCID: 0000-0001-6370-7546

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СПІЧРАЙТЕРСТВА HISTORICAL ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF SPEECH WRITING

Сьогодні поняття «спічрайтинг» відоме кожній успішній людині. Проте, незважаючи на давню історію, важливою складовою сучасного світу, і особливо